

Kaupunginhallitus 27.03.2023 § 92

§ 92

Vuoden 2022 tilinpäätös ja tuloksen käsittely (osittain KV-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Jyrkkä Maria

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus

1

allekirjoittaa Espoon kaupungin vuoden 2022 tilinpäätöksen ja toimittaa sen tilintarkastajille tarkastettavaksi,

2

saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan käsittelyn jälkeen edelleen valtuustolle käsiteltäväksi,

3

oikeuttaa konsernihallinnon tekemään tilinpäätökseen mahdolliset tekniset tarkistukset.

4

ehdottaa valtuustolle vuoden 2022 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Peruskaupunki vähentää poistoeroa 10 752 842,27 euroa.
- Tilapalvelut-liikelaitos vähentää poistoeroa 5 014 750,03 euroa.
- Vahinkorahasto: ylijäämä 934 528,07 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään.
- Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisrahasto: ylijäämä 299 085,86 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään. Rahaston edellisten tilikausien ylijäämä 1 759 510,07 euroa siirretään rahastopääomaan.
- Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto: alijäämä 26 086 288,48 euroa vähennetään rahaston edellisten tilikausien ylijäämästä. Rahaston pääomaan tehdään sääntöjen mukainen inflaatiokorjaus vuoden 2022 kuluttajahintaindeksin mukaisesti. Edellisten tilikausien ylijäämästä siirretään 41 937 243,62 euroa rahastopääomaan.
- Sosiaalisen luototuksen rahasto: ylijäämä 11 817,72 euroa lisätään rahastopääomaan. Rahasto lakkautetaan 31.12.2022 ja rahastopääomat 2 181 682,22 euroa puretaan.
- Kaupungin tilikauden ylijäämä 262 752 895,81 euroa lisätään oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.

Esitykset sisältyvät laadittuun tilinpäätökseen.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Allekirjoituksia ei kerätä kokouksessa, vaan kaupunginhallituksen jäseniä pyydetään allekirjoittamaan tilinpäätös sähköisesti 30.3 mennessä.

Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Lisäksi tilinpäätökseen sisällytetään konsernitilinpäätös. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen jäsenet ja kaupunginjohtaja.

Toimintaympäristön epävarmuus vaikeuttaa ennustamista

Vuosi 2022 oli kunnille hyvin poikkeuksellinen; koronapandemian hiipuminen ja sen jälkityöt, sota Ukrainassa ja sote-uudistukseen valmistautuminen. Espoo valmisteli vuoden 2022 talousarvionsa valtiovarainministeriön laskelmien ja Kuntaliiton veroennustekehikoiden mukaan. Laskelmat ja ennusteet tehtiin epävarmassa tilanteessa ja niitä tarkennettiin vuoden aikana, seuraten valtionvarainministeriön ja Kuntaliiton näkemyksiä.

Talouden kasvun taittumista ennustettiin kevästä alkaen, jolloin Ukrainan sota käynnistyi. Kasvun taite tapahtui kuitenkin vasta vuoden kolmannen neljänneksen aikana, jolloin Suomen talous alkoi supistua. Ennakoitua paremman talouskehityksen johdosta valtiovarainministeriö nosti yhteisöveroennustettaan miljardilla eurolla. Tämä näkyi verorahoituksen kasvuna myös Espoolle.

Talouden kasvusta huolimatta nopea inflaatio on leikannut kotitalouksien ostovoimaa ja kasvattanut yritysten kustannuksia, korkojen nousu on nostanut lainanhoitokuluja. Energiakriisi ja epävarmuus heijastuvat kotitalouksien ja yritysten toimintaan, sillä ennusteet taantuman kestosta vaihtelevat. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan pitkittää ja voimistaa epävarmuutta. Tämän lisäksi myös korona on edelleen vaikuttanut ihmisten toimintaan ja sitä kautta kaupungin talouteen. Uusimpana käänteenä on huoli pankkisektorista ja sen vaikutuksista myös sijoitusmarkkinoihin.

Espoon väestönkasvu oli ennätyslistä vuonna 2022

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Espoon väkiluku oli vuoden 2022 lopussa 305 180 henkeä. Väestö kasvoi vuoden 2022 aikana 8 050 hengellä eli 2,7 prosentilla. Viiden viime vuoden aikana Espoon väkiluku on

kasvanut keskimäärin 5 200 asukkaalla. Väestö kasvoi selvästi enemmän muuttovoiton kuin syntyvyyden kautta.

Espoo sai vuonna 2022 muuttovoittoa 6 590 henkeä. Kuntien välinen muuttovoitto, 2 020 henkeä, kasvoi merkittävästi edellisvuodesta. Muuttovoitto ulkomailta oli 4 570 henkeä.

Työttömyys väheni vuonna 2022, mutta oli vuoden lopulla edelleen korkeampi kuin koronaa edeltävänä aikana

Vuoden 2022 lopulla työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa 8,7 prosenttia eli 0,7 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin mutta prosenttiyksikön suurempi kuin ennen koronapandemiaa kolme vuotta aikaisemmin. Koko maassa työttömien osuus työvoimasta oli 9,9 prosenttia. Työttömien lukumäärä Espoossa oli vuoden 2022 lopulla 13 049 eli 9 prosenttia (1 045 henkeä) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kuitenkin kolmen vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna työttömiä oli 1 975 henkeä enemmän.

Alle 25-vuotiaiden osuus samanikäisestä työvoimasta oli vuoden 2022 lopulla 8,1 prosenttia kun se vuotta aiemmin oli 9,9 prosenttia. Kolme vuotta sitten osuus oli 6,9 prosenttia.

Vuoden 2022 lopulla Espoossa oli 5 051 pitkäaikaistyötöntä, mikä oli 21 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin ja 47 prosenttia enemmän kuin kolme vuotta aiemmin. Kaksi vuotta kasvussa ollut pitkäaikaistyöttömyys kääntyi maaliskuussa 2022 laskuun.

Asuntotuotannon ennätystahti jatkui

Ennakkotiedon mukaan vuoden 2022 aikana oli rekisteröity valmistuneeksi talonrakentamisen uudistuotantoa noin 814 000 kerrosneliometriä, mikä on noin 196 000 kerrosneliometriä enemmän kuin vuotta aiemmin. Uusia asuntoja valmistui Espoon kaupungin asuntoyksikön mukaan 5 625 eli 143 asuntoa enemmän kuin vuotta aiemmin. Talonrakentamisen uudistuotantoa oli rekisteröity alkaneeksi reilu 407 000 kerrosneliometriä, mikä on noin 221 000 kerrosneliometriä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Asuntoyksikön mukaan uusia asuntoja oli aloituksissa 3 983 eli 2 197 asuntoa vähemmän kuin vuodentakaisissa aloituksissa.

Kaupungin tulosta kasvattivat kertaluonteiset erät ja verotulojen kehitys

Kaupungin tulos oli 244,8 milj. euroa. Talouden toteumaa paransi yleinen talouskasvu, jonka johdosta verorahoitus toteutui 156,8 milj. euroa talousarviossa oletettua parempana.

Tulosta paransi olennaisesti yksittäiset kertaerät kuten Koy Espoon Sairaalaan myynti, josta kaupunki sai myyntivoittoa 97 milj. euroa.

Ilman edellä mainittuja seikkoja, kaupungin tulos olisi ollut noin -9 milj. euroa.

Verotulojen kasvu ohjautui verotulojen tasauksena muualle Suomeen

Kaupunki sai verorahoitusta eli vero- ja valtionosuustuottoja yhteensä 2 015,7 milj. euroa. Se oli 165 milj. euroa ja 8,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021.

Espoolta tilitettiin verotuloihin perustuvaa valtionosuutta 176,2 milj. euroa muualle Suomeen. Tilitys oli siten suurempi kuin koko verotulojen kasvu Espoossa.

Taloukasvun, työllisyyden ja ansiotason arvioitua nopeampi kehitys nostivat kunnallis- ja yhteisöveron tuottoja. Kunnallisveroja kertyi 1 484,7 milj. euroa ja 8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Kunnallisveron tuotto ylitti talousarviossa oletetun 46,7 milj. eurolla.

Yhteisöveron kuntien jako-osuuden määräaikainen 10 prosenttiyksikön korotus päättyi vuonna 2021. Korotus liittyi valtion koronakompensatioon. Sen takia yhteisöveron tuotto oli arvioitu laskevan edellisvuodesta.

Yhteisöveron kasvu oli valtakunnallista ja Espoolle tuloutui 93,6 milj. euroa arvioitua enemmän yhteisöveroa. Yhteisöveroa tilitettiin kokonaisuudessaan Espoolle 223,6 milj. euroa eli 10 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Kiinteistöveroa tilitettiin 141,8 milj. euroa eli 6,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Osa vuoden 2021 kiinteistöverosta tilitettiin vuoden 2022 puolelle, mikä lisäsi viime vuoden kasvua.

Valtionosuuksia tilitettiin yhteensä 165,6 milj. euroa ja se ylitti talousarvion 9,2 milj. eurolla.

Toimintakatteen alijäämä kasvoi

Nettomenot eli toimintakatteen alijäämä kasvoi edellisestä vuodesta 6,6 prosenttia -1 652,6 milj. euroon. Ulkoiset kulut kasvoivat nopeammin kuin ulkoiset tuotot, joten palveluja järjestettiin yhä vahvemmin verorahoituksella. Tämä lisää palvelujen järjestämisen riippuvuutta verotuloista ja niiden kehittymisestä. Muutettuun talousarvioon nähden toimintakatteen alijäämä toteutui 27 milj. euroa parempana.

Ulkoisia toimintatuottoja kertyi 461,4 milj. euroa, 20,5 milj. euroa ja 4,2 prosenttia vähemmän kuin 2021. Muutosta selittää erityisesti korona-avustukset, joita saatiin 40 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Koronan vaikutukset heijastuivat myös maksutuottoihin, sillä asiakasmäärät erityisesti kulttuurin ja liikunnan osalta eivät ole palautuneet koronaa edeltävää tasolle. Maanmyynnin osalta tulotavoitetta alennettiin 5 milj. euroa vuoden aikana, sillä suhdanteet ovat luoneet epävarmuutta myös rakentamiseen.

Ulkoisia toimintakuluja kertyi 2 122,8 milj. euroa, 78,5 milj. euroa ja 3,8 prosenttia enemmän kuin 2021. Toimintamenojen kasvuun vaikutti erityisesti erikoissairaanhoidon kasvaneet kustannukset. Merkittävä osa vuoden aikana tehdyistä talousarvion menolisäyksistä kohdistui hyvinvoinnin ja terveyden toimialalle. Toimintamenojen kasvua pienensi Taloudellisesti kestävä Espoo -toimenpiteiden toteuttaminen sekä muutamat yksittäiset erät, kuten HSL:n kuntaosuuden toteutuminen talousarviota pienempänä. Tähän vaikutti HSL:n saama koronatuki valtiolta.

Pitkäaikainen lainakanta pieneni

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat rahoitusosuudet huomioiden yhteensä 244,7 milj. euroa, jotka pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella. Alkuperäiseen talousarvioon oli budjetoitu lainannostovaltuutta 220 milj.

euroa, jota ei nostettu. Lainoja lyhennettiin 149,2 milj. eurolla. Lainakanta rahoituslaitoksilta ilman konsernitilin saldoa ja muita lyhytaikaisia velkaeria oli 889 milj. euroa.

Espoo-konsernin tulos tukeutuu kaupungin tulokseen

Konsernin tulos vuonna 2022 nousi kaupungin hyvän tuloksen tukemana 226 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Konsernin investointiohjelma jatkui edellisvuosien tapaan mittavana. Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2022 yhteensä 537 milj. eurolla. Kaupungin osuus bruttoinvestoinneista oli 198 milj. euroa ja konserniyhteisöjen 339 milj. euroa. Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 15 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 522 milj. euroa eli 4 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Investoinneista rahoitettiin tulo-rahoituksella 83,9 prosenttia.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 4 396 milj. euroa ja se pieneni vuodessa 123 milj. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 14 406 euroa, kun se edellisvuonna oli 15 212 euroa. Oikaistu lainakanta (Espoon Asunnot Oy:n, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lainat sekä Länsimetro Oy:n lainoista Helsingin osuus vähennettynä) oli 2 923 milj. euroa eli 199 milj. euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Oikaistu lainakanta asukasta kohden oli 9 578 euroa.

Korona vaikutti edelleen tulostavoitteiden toteutumiseen

Espoo-tarinassa on kaudella 2021-2025 on määritelty kaupungille seitsemän valtuustokauden tavoitetta. Vuodelle 2022 asetettiin yhteensä 27 kaupunkitasoista tulostavoitetta toteuttamaan valtuustokauden tavoitteita. Tulostavoitteista 17 arvioidaan toteutuneen ja kymmenen (10) osalta tavoitteen toteutumisessa on poikkeamia. Haasteellista on ollut palata palvelutuotannossa ja työllisyydessä koronaa edeltävälle tasolle. Myöskään tavoitteita lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä harrastamiseen liittyen ei ole saavutettu. Vaikka kotouttamiseen liittyvien mittareiden osalta on nähty joitain parannuksia, ei tavoitetasoja ole kuitenkaan saavutettu. Samalla kustannustehokkuus ja talouden sopeuttaminen tuottavat edelleen haasteita.

Arvio tulevasta kehityksestä

Arviota todennäköisestä tulevasta kehityksestä on edelleen vaikea tehdä.

Vaikka korona-aaltojen talousvaikutukset ovat laskeneet ajan mittaan, koronaepidemian seurausten hoitaminen edellyttää toimenpiteitä ja aiheuttaa kustannuksia. Sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen uudistuksen uuden rahoitusmallin lopulliset luvut julkaistaan syksyllä. Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan aiheuttamien taloudellisten vaikutusten jatkuminen luo pitkittynyttä epävarmuutta. Inflaation ja korkojen nousun jälkeen on myös uusia epävarmuuksia, kuten alussa mainittu pankkisektorin epävakaus. Valtiontalouden alijäämä luo isot haasteet tulevalle hallitukselle ja eduskunnalle. Epävarmuutta tuovien asioiden lista on pitkä.

Sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen uudistus astui voimaan 1.1.2023. Sote- ja pelastustoimen uudistuksen rahoitusmallissa menojen ja tulojen siirto on symmetrinen koko maan tasolla, mutta yksittäisten kuntien kohdalla on suuria eroja. Espoon rahoituspohjaa uudistus kohtelee

kestämättömällä tavalla, aivan kuten kaupunginvaltuusto on useissa lausunnoissaan todennut. Uudistuksen myötä Espoosta tulee valtionosuusriippuvainen, yli 30 prosenttia tulorahoituksesta tulee jatkossa valtionosuuksista. Tulorahoituksen vuosittainen euromääräinen kasvu pienenee ja Espoon verotulojen kasvusta yhä suurempi osa siirtyy valtiolle ja sitä kautta muualle kuin Espooseen.

Mahdolliset tarkistukset

Tarkastuksessa mahdollisesti esiin nousevien tilinpäätöksen tarkistusten tekemiseksi esitetään, että konsernihallinto oikeutetaan tekemään teknisiä tarkistukset tilinpäätökseen. Mahdolliset tarkistukset eivät voi muuttaa tilikauden tulosta tai päätöksessä esitettyä tilikauden tuloksen käsittelyä.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Tilinpäätös 2022
- 2 Raportti hyvinvointisuunnittelun toteuttamisesta 2022

Oheismateriaali

Tiedoksi